

HERMANN BENGTON, *Kleine Schriften zur Alten Geschichte*. München, Beck, 1974, 670 p. in 8°.

Un sentiment ușor de înțeles și pe care cineva nu poate decât să-l aprobe, ca pe o precauție îndreptățită, îndeamnă pe oamenii de știință din generația care se apropie de șaptezeci de ani — dacă nu să-și încheie, cel puțin să-și pună în ordine socotelile. E vorba, se înțelege, de „socoteli” științifice, de nimeni mai bine cunoscute decât de cel ajuns la o vîrstă cînd — cu gîndul la mulții ani lăsați în urmă și la puținii care-l așteaptă înainte — fiecare se ostenește să ducă la capăt lucrări de mult începute, sau să strîngă laolaltă articole și memorii presărate de-a lungul anilor în reviste și publicații nu o dată obscure sau anevoie accesibile.

Culegeri de felul celei cu care ne îmbie astăzi editura Beck sînt deci binevenite nu numai pentru cititorii cărora le înlesnesc cunoașterea unor texte în oarecare măsură necunoscute, dar și pentru autorii cărora le dau puțința să-și întocmească bilanțuri ale propriei activități, într-un domeniu sau altul al specialității cultivate. În ultimă instanță, ele ajută și pe critici sau bibliografi să-și facă o idee corectă despre „statura” unui cercetător și despre locul lui în peisajul științific al vremii.

Pentru toate aceste motive, nu putem decât saluta inițiativa lui Hermann Bengtson de a ne oferi în volumul aci anunțat o selecție de 50 de „scrieri mărunte”, îmbrățișînd domeniile felurite în care și-a exercitat sagacitatea de-a lungul unei cariere academice impresionante: studii de istorie greacă și română, pe lingă unele compuneri de circumstanță în amintirea unor predecesori de seamă sau cuvîntări festive despre probleme de interes major din istoria generală a antichității.

Pentru cine cunoaște locul ocupat de istoria Greciei în activitatea științifică a autorului (începută în 1937 cu lucrarea în mai multe volume *Die Strategie in der hellenistischen Zeit. Ein Beitrag zum antiken Staatsrecht*) nu e de mirare că jumătate din studiile selecționate privesc fie istoria Greciei în perioada clasică, fie istoria elenismului, domeniu în care Bengtson a acumulat timp de patruzeci de ani contribuții de o deosebită valoare. Din prima categorie, sînt de amintit articolele: *Zur Vorgeschichte der Schlacht bei Salamis*, *Skylax von Caryanda und Herakleides von Mylasa*, *Themistokles und die delphische Amphictyonie*, *Hellenen und Barbaren*, *Agonistik und Politik im alten Griechenland*, *Das politische Leben der Griechen in der römischen Kaiserzeit*; iar dintre cele referitoare la epoca elenistică, memoriile intitulate: *Alexander und der Hellenismus*, *Wesenszüge der hellenistischen Zivilisation*, *Die Bedeutung der Eingeborenenbevölkerung in den hellenistischen Oststaaten*, *Die ptolemäische Staatsverwaltung im Rahmen der hellenistischen Administration*, *Kosmas Indikopleustes und die Ptolemäer*, *Über einige Gründe des Niedergangs der hellenistischen Welt*. În acest sector particular al activității lui H. Bengtson sînt de amintit de asemenea studiile *Neues zur Geschichte des Hellenismus in Thrakien und in der Dobrudscha* și *Bemerkungen zu einer Ehreninschrift der Stadt Apollonia am Pontos*, ambele prilejuite de descoperirea unor importante documente epigrafice histriene, decretul pentru Agathokles al lui Antiphilos și cel pentru „navarchul” Hegesagoras al lui Monimos.

Din domeniul istoriei romane, rețin atenția trei studii consacrate unor personalități de frunte ale epocii republicane — Scipio Africanus, Caesar și Q. Caecilius Metellus Celer —, pe lingă memoriile de mai larg orizont: *Die letzten Monate der römischen Senats Herrschaft* și *Das Imperium Romanum in griechischer Sicht*.

Texte interesante sînt grupate și în celelalte trei secțiuni ale cărții: *Universalgeschichte und Alter Orient*, *Akademische Reden* și *Biographisches*. Ultima cuprinde pagini închinatelor unor istorici de seamă ai antichității din secolul trecut și din zilele noastre (Theodor Mommsen, Walter Otto, Annibale Evaristo Breccia, André Piganiol și Ernst Kornemann), dintre cuvîntările academice reține atenția cea închinată viitorului universităților germane (*Über die Zukunft unserer Universitäten*), în sfîrșit, dintre textele oferite de grupajul *Universalgeschichte und Alter Orient*, sînt de amintit îndeosebi capitolele: *Barthold Georg Niebuhr und die Idee der Universalgeschichte des Altertums*, *Zum Problem der Universalgeschichte des Altertums* și *Universalhistorische Aspekte der Geschichte der Hellenismus*.

Volumul mai cuprinde o *Tabula gratulatoria* întocmită la sărbătorirea vîrstei de 65 de ani a autorului (9 iulie 1974), un scurt *curriculum vitae* și o bibliografie completă pînă în 1973. Indicele, excelent, e opera lui Werner Huss.

D. M. Pippidi